

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

III kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-18-98

Druk nr 299
Warszawa, 15 kwietnia 1998 r.

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy:

– **Prawo dewizowe.**

Projekty podstawowych aktów wykonawczych do projektu ustawy zostaną przekazane niezwłocznie po zakończeniu prac nad ich przygotowaniem.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Finansów.

Z poważaniem

(-) Jerzy Buzek

USTAWA
z dnia - Prawo dewizowe

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art.1. Ustawa reguluje zasady obrotu dewizowego, nadzwyczajne ograniczenia w wypadku zaistnienia zagrożeń stabilności i integralności systemu finansowego Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady kontroli dewizowej, a także właściwość organów w tych sprawach.

Art.2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) rezydent:

- a) osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania w kraju oraz osobę prawną mającą siedzibę w kraju, a także inny podmiot mający siedzibę w kraju, posiadający zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu,
- b) polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne i inne polskie przedstawicielstwa oraz misje specjalne korzystające z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych,

2) nierezydent:

- a) osobę fizyczną nie mającą miejsca zamieszkania w kraju oraz osobę prawną nie mającą siedziby w kraju, a także inny podmiot nie mający siedziby w kraju, posiadający zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu,
- b) osobę, o której mowa w pkt1 lit.a), w zakresie w jakim prowadzi ona działalność za granicą poprzez swoje przedsiębiorstwo, oddział lub przedstawicielstwo mające siedzibę za granicą,
- c) mające siedzibę w kraju oddziały i przedstawicielstwa osób i podmiotów, o których mowa pod lit.a) i b), utworzone na podstawie umów międzynarodowych zawartych przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że umowy te stanowią inaczej,
- d) obce przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne, misje specjalne i organizacje międzynarodowe oraz inne obce przedstawicielstwa korzystające z immunitetów i

przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych,

3) kraj - terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

4) wartości dewizowe:

- a) zagraniczne środki płatnicze - waluty obce i dewizy,
- b) złoto i platynę w stanie nie przerobionym oraz w postaci sztab, monet bitych po 1850 r., półfabrykatów, z wyjątkiem stosowanych w technice dentystycznej, a także wyroby ze złota i platyny zazwyczaj nie wytwarzane z tych kruszców (złoto dewizowe i platyna dewizowa),
- c) nominowane w walutach obcych papiery wartościowe nie będące zagranicznymi środkami płatniczymi,

5) waluty obce - pieniądze nie będące w kraju prawnym środkiem płatniczym oraz międzynarodowe jednostki rozrachunkowe,

6) waluty wymienne - waluty obce określone jako wymienne przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego,

7) międzynarodowe jednostki rozrachunkowe - wymienne jednostki rozrachunkowe stosowane w rozliczeniach międzynarodowych, w tym SDR - jednostkę rozrachunkową Międzynarodowego Funduszu Walutowego i ECU - europejską jednostkę walutową,

8) dewizy - pełniące funkcję płatniczą weksle, czek, czek podróżnicze, akredytywy, polecenia wypłat, przekazy i inne dokumenty bankowe i finansowe płatne w walutach obcych,

9) krajowe środki płatnicze - pieniądze będące w kraju prawnym środkiem płatniczym (waluta polska), a także pełniące funkcję płatniczą: weksle, czek, czek podróżnicze, akredytywy, polecenia wypłat, przekazy i inne dokumenty bankowe i finansowe płatne w walucie polskiej,

10) obrót dewizowy:

- a) czynność prawna lub inne zdarzenie stanowiące, powodujące lub mogące powodować:
 - płatność środkami stanowiącymi wartości dewizowe bądź przeniesienie własności wartości dewizowych albo przeniesienie prawa majątkowego oraz przejęcie lub przystąpienie do długu, których przedmiotem świadczenia są wartości dewizowe,

- płatność krajowymi środkami płatniczymi bądź przeniesienie własności takich środków albo przeniesienie prawa majątkowego oraz przejęcie lub przystąpienie do długu, których przedmiotem świadczenia są krajowe środki płatnicze, o ile zdarzenia te mają miejsce w stosunkach między rezydentem i nierezydentem,

b) transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych,

11) transfer - wywóz, przywóz, wysyłanie, przysyłanie, sprowadzanie, dokonywanie międzynarodowych przekazów oraz wszelkie inne sposoby przemieszczania wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych przez granicę Rzeczypospolitej Polskiej,

12) obrót dewizowy z zagranicą - obrót dewizowy między rezydentem i nierezydentem, o którym mowa w pkt 10 lit.a), transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, a także obrót dewizowy dokonywany przez nierezydenta w kraju i rezydenta za granicą,

13) obrót bieżący - obrót dewizowy z zagranicą, którego przedmiotem są :

- a) umowy o nabywanie towarów (z wyłączeniem wartości dewizowych i krajowych środków płatniczych), świadczenie usług oraz nabywanie lub ustanawianie praw na dobrach niematerialnych,
- b) odroczenia płatności za świadczenie niepieniężne, udzielane i zaciągane w ramach umów, o których mowa pod lit.a),
- c) pożyczki i kredyty przeznaczone na finansowanie świadczeń niepieniężnych w ramach umów, o których mowa pod lit.a),
- d) przychody z prowadzenia przedsiębiorstwa, z uczestnictwa w zysku spółki, z tytułu odsetek od pożyczek i kredytów oraz od kwot zdeponowanych na rachunkach,
- e) świadczenia na utrzymanie członków rodziny należących do I i II grupy podatkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 1997 r. Nr 16, poz. 89),
- f) emerytury, świadczenia o charakterze rentowym, świadczenia społeczne oraz alimenty,
- g) nagrody oraz wygrane w konkursach lub grach losowych, organizowanych na podstawie przepisów kraju, w którym są one organizowane,
- h) płatności z tytułu świadczeń publicznoprawnych w tym podatków oraz należności celnych przywozowych i wywozowych, a także świadczenia z tytułu ich zwrotu dokonywane przez właściwe organy oraz upoważnione podmioty,
- i) roszczenia odszkodowawcze i odszkodowania,
- j) roszczenia i należności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia związane z obrotem dewizowym z zagranicą, którego dokonywanie nie wymaga zezwolenia dewizowego, a w pozostałym zakresie, o ile zostanie stwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądowym,

k) płatności, przeniesienie własności i transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, wynikające z czynności, o których mowa pod lit. a) - j)),

14) towar - rzecz ruchomą oraz energię elektryczną, ciepłą, a także inne postaci energii,

15) usługi - pracę oraz usługi wymienione w klasyfikacji wydanej na podstawie przepisów o statystyce publicznej, z wyłączeniem:

a) handlu towarami, nieruchomościami, wartościami dewizowymi, papierami wartościowymi, jednostkami uczestnictwa w funduszu zbiorowego inwestowania lub pochodnymi instrumentami finansowymi,

b) usług polegających na udzielaniu pożyczek i kredytów, ustanawianiu zabezpieczeń wiarygodności oraz na prowadzeniu rachunków bankowych,

16) obrót kapitałowy - inny niż bieżący obrót dewizowy z zagranicą,

17) inwestycje bezpośrednie - obrót kapitałowy, polegający na dokonywaniu nakładów pieniężnych lub rzeczowych w celu ustanowienia trwałych i bezpośrednich więzi ekonomicznych przejawiających się w prowadzeniu przedsiębiorstwa przez podmiot dokonujący takich nakładów lub w wywieraniu przez niego skutecznego wpływu na przedsiębiorstwo prowadzone przez inną osobę, a także na rozporządzeniu majątkiem posiadanym w wyniku prowadzenia przedsiębiorstwa lub w wyniku dokonanych nakładów, którego przedmiotem jest w szczególności:

a) nabywanie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, tworzenie i prowadzenie przedsiębiorstwa oraz dokonywanie nakładów na rozszerzenie prowadzonego przedsiębiorstwa,

b) obejmowanie bądź nabywanie akcji lub udziałów w spółkach, w ilości zapewniającej łącznie co najmniej 10% praw głosów na zgromadzeniu wspólników,

c) świadczenia na rzecz spółki przed jej zarejestrowaniem oraz wypłata przez spółkę wynagrodzeń za te świadczenia,

d) dokonywanie i zwrot dopłat oraz udzielanie spółce przez wspólników posiadających akcje lub udziały w ilości, o której mowa pod lit.b), pożyczek i kredytów, a także zaciąganie przez spółkę takich pożyczek i kredytów oraz ich spłata,

e) nabywanie własności i innych praw na nieruchomości w związku z prowadzonym przedsiębiorstwem,

f) udzielanie i zaciąganie kredytów lub pożyczek o terminie spłaty nie krótszym niż pięć lat oraz ich spłata,

g) uzyskiwanie przychodów z:

- likwidacji spółki, a także rozporządzania udziałami lub akcjami w spółce bądź ich umorzenia,

- rozporządzenia przedsiębiorstwem lub jego zorganizowaną częścią, a także likwidacji przedsiębiorstwa,
- rozporządzania własnością i innymi prawami na nieruchomości, o której mowa pod lit.e),

h) płatności, przeniesienie własności i transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, wynikające z czynności, o których mowa pod lit. a) - g),

18) inwestycje portfelowe - obrót kapitałowy w zakresie papierów wartościowych, jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania oraz pochodnych instrumentów finansowych, z wyłączeniem obrotu akcjami określonego w pkt 17 lit.b), którego przedmiotem jest w szczególności:

- a) emitowanie, obejmowanie, nabywanie i zbywanie na uznanym rynku,
- b) umarzanie jednostek uczestnictwa w funduszu zbiorowego inwestowania objętych lub nabytych na uznanym rynku,
- c) emitowanie, obejmowanie, nabywanie i zbywanie poza uznanym rynkiem,
- d) umarzanie jednostek uczestnictwa w funduszu zbiorowego inwestowania, innych niż jednostki, o których mowa pod lit. b),
- e) płatności, przeniesienie własności i transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, wynikające z czynności, o których mowa pod lit. a) - d),

19) papiery wartościowe - akcje i obligacje oraz inne papiery wartościowe wyemitowane na podstawie przepisów kraju miejsca zamieszkania lub siedziby emitenta oraz wynikające z nich zbywalne prawa majątkowe, z wyłączeniem jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania oraz pochodnych instrumentów finansowych,

20) krótkoterminowe papiery wartościowe - obligacje i inne papiery wartościowe o charakterze dłużnym, wyemitowane na podstawie przepisów kraju miejsca zamieszkania lub siedziby emitenta, o terminie wykupu krótszym niż jeden rok,

21) jednostka uczestnictwa w funduszu zbiorowego inwestowania - tytuł do udziału w aktywach funduszu zarządzanego przez podmiot, uprawniony do lokowania powierzonych mu pieniędzy w papiery wartościowe lub inne aktywa, zgodnie z przepisami kraju, w którym działa,

22) pochodne instrumenty finansowe - prawa majątkowe, których cena zależy bezpośrednio lub pośrednio od ceny towarów, walut obcych, waluty polskiej, złota dewizowego, platiny dewizowej lub papierów wartościowych, albo od wysokości stóp procentowych lub indeksów,

23) uznany rynek - giełda lub inny rynek, gdzie obrót papierami wartościowymi, jednostkami uczestnictwa w funduszu zbiorowego inwestowania oraz pochodnymi instrumentami finansowymi odbywa się zgodnie z regułami określonymi przez przepisy kraju, w którym funkcjonuje ten rynek,

24) obrót kredytowy - obrót kapitałowy, którego przedmiotem są:

- a) pożyczki, kredyty lub inne czynności o funkcjach kredytowych z wyłączeniem obrotu określonego w pkt 17 lit.d), f), pkt 18 oraz pkt 27 lit. d),
- b) płatności, przeniesienie własności i transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, wynikające z czynności, o których mowa pod lit. a),

25) obrót gwarancyjny - obrót kapitałowy, którego przedmiotem są:

- a) osobiste i rzeczowe zabezpieczenia wierzytelności,
- b) płatności, przeniesienie własności i transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, wynikające z czynności, o których mowa pod lit. a),

26) obrót depozytowy - obrót kapitałowy, którego przedmiotem są:

- a) czynności w zakresie rachunków prowadzonych przez banki i inne upoważnione instytucje finansowe,
- b) płatności, przeniesienie własności i transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, wynikające z czynności, o których mowa pod lit. a),

27) obrót pozagospodarczy - obrót kapitałowy, inny niż inwestycje portfelowe, obrót kredytowy, gwarancyjny lub depozytowy, dokonywany przez osoby fizyczne, nie pozostający w związku z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą lub wykonywanym wolnym zawodem, którego wielkość nie przekracza jednorazowo równowartości 10.000 ECU, lub którego przedmiotem jest :

- a) własność i inne prawa na nieruchomościach położonych w kraju,
- b) własność i inne prawa na nieruchomościach położonych za granicą, z zastrzeżeniem, że łączna cena nabycia nieruchomości przez rezydenta nie przekroczy równowartości kwoty w ECU określonej przez Ministra Finansów w rozporządzeniu, o którym mowa w ust.4,
- c) spadek, zapis lub zachówek,
- d) zaciąganie pożyczek od członków rodziny, o których mowa w pkt 13 lit. e), oraz udzielanie takich pożyczek,
- e) likwidacja lub przeniesienie mienia w związku ze zmianą statusu dewizowego,
- f) płatności, przeniesienie własności i transfer wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, wynikające z czynności, o których mowa pod lit. a) - e),

28) pozostały obrót kapitałowy - obrót kapitałowy nie stanowiący inwestycji bezpośrednich, inwestycji portfelowych, obrotu kredytowego, depozytowego gwarancyjnego lub pozagospodarczego,

29) działalność kantorowa - działalność gospodarcza polegająca na kupnie i sprzedaży walut obcych, złota dewizowego lub platyny dewizowej, a także na pośrednictwie w kupnie i sprzedaży tych wartości.

2. Nierezydenta, o którym mowa w ust.1 pkt 2 lit.a), prowadzącego działalność w kraju poprzez swoje przedsiębiorstwo, oddział lub przedstawicielstwo, mające siedzibę w kraju, traktuje się w zakresie tej działalności jak rezydenta, o ile umowy międzynarodowe, których stroną jest Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, nie stanowią inaczej.

3. Prezes Narodowego Banku Polskiego określa, w drodze obwieszczenia ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski, które waluty obce są walutami wymiennymi.

4. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, określa wysokość kwoty, o której mowa w ust.1 pkt 27 lit.b), biorąc pod uwagę sytuację bilansu płatniczego państwa oraz średni poziom cen nieruchomości za granicą.

5. Ilekczo w ustawie jest mowa o danej kwocie ECU, należy przez to rozumieć równowartość w ECU kwoty wyrażonej w innej walucie, ustaloną w oparciu o średni kurs waluty krajowej do ECU oraz innych walut, ogłaszany przez Narodowy Bank Polski w dniu poprzedzającym dokonanie czynności, w związku z którą równowartość jest ustalana.

Art.3. 1. Organem właściwym w sprawach dewizowych jest Minister Finansów, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie.

2. Minister Finansów sprawuje ogólny nadzór w sprawach dewizowych i w ramach tego nadzoru zapewnia jednolite stosowanie przepisów ustawy.

Art.4. Wszelkie ograniczenia zawarte w ustawie i wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych nie mają zastosowania do obrotu dewizowego dokonywanego przez:

- 1) Skarb Państwa, w zakresie, w jakim reprezentowany jest przez Ministra Finansów lub Ministra Skarbu Państwa,
- 2) Narodowy Bank Polski,
- 3) banki, zakłady ubezpieczeń lub inne podmioty w zakresie uprawnień do dokonywania określonych czynności obrotu dewizowego nadanych im na podstawie odrębnych przepisów ustawowych, z zastrzeżeniem art. 9 pkt 3 - 5, art. 14, art. 15, art. 17 - 19 ustawy.

Art. 5.1. Wartości dewizowe mogą być przedmiotem własności rezydentów w kraju i za granicą oraz nierezydentów w kraju.

2. Rezydenci i nierezydenci mogą dokonywać obrotu dewizowego, z zastrzeżeniem ograniczeń określonych w przepisach niniejszej ustawy; nie narusza to wynikających z innych ustaw ograniczeń w dokonywaniu obrotu bieżącego i obrotu kapitałowego.

Art. 6. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, może zwolnić z ograniczeń i obowiązków określonych w przepisach niniejszej ustawy oraz określić warunki tego zwolnienia; zwolnienie to Minister Finansów może wprowadzać wobec wszystkich lub określonej kategorii podmiotów oraz wszystkich lub rodzajowo określonych czynności.

Art. 7.1. Udzielanie, odmowa i uchylanie zezwoleń dewizowych następuje w drodze decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

2. W zezwoleniu dewizowym może być ustalony obowiązek spełnienia określonych warunków.

3. Prezes Narodowego Banku Polskiego może upoważnić dyrektorów departamentów Centrali Narodowego Banku Polskiego i dyrektorów oddziałów Narodowego Banku Polskiego lub jednostek równorzędnych do podejmowania w jego imieniu decyzji, o których mowa w ust.1, oraz określić ich właściwość w tych sprawach.

4. Ochrona równowagi bilansu płatniczego może być podstawą odmowy udzielania zezwolenia dewizowego.

5. Prezes Narodowego Banku Polskiego może uchylić udzielone zezwolenie dewizowe w razie naruszenia określonych w tym zezwoleniu warunków.

6. Udzielanie zezwolenia dewizowego jednej ze stron na zawarcie i wykonywanie umowy oznacza zezwolenie również dla drugiej strony oraz dla osoby trzeciej, której umowa dotyczy, jeżeli w zezwoleniu nie zastrzeżono inaczej.

Art.8. 1. Kursy waluty krajowej w stosunku do walut obcych ustalane przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego i ogłaszane przez Narodowy Bank Polski stosuje się w obrocie dewizowym, rozrachunkach i rozliczeniach z Narodowym Bankiem Polskim.

2. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, ustala sposób i szczegółowy zakres stosowania kursów, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem określenia kursów właściwych dla obrotu dewizowego, rozrachunków, rozliczeń i umów, których stroną jest Narodowy Bank Polski.

Rozdział 2

Dokonywanie obrotu dewizowego

Art.9. Zezwolenia dewizowego wymaga:

1) dokonywanie przez rezydentów inwestycji bezpośrednich w krajach nie należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) lub w krajach, z którymi Rzeczpospolita Polska nie zawarła umów o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji,

2) dokonywanie przez rezydentów inwestycji portfelowych w zakresie:

a) papierów wartościowych emitowanych przez nierezydentów nie mających miejsca zamieszkania lub siedziby w krajach należących do OECD, lub jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania nie mających siedziby w tych krajach,

- b) papierów wartościowych emitowanych przez nierezydentów mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w krajach należących do OECD, lub jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania mających siedziby w tych krajach, jeżeli dana inwestycja obejmuje czynności, o których mowa w art.2 ust.1 pkt 18 lit.c) - d), oraz odpowiednio w art.2 ust.1 pkt 18 lit. e),
- 3) dokonywanie inwestycji portfelowych w zakresie krótkoterminowych papierów wartościowych oraz pochodnych instrumentów finansowych, z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych będących przedmiotem obrotu na Gieldzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie lub Centralnej Tabeli Ofert S.A. w Warszawie,
- 4) dokonywanie obrotu kredytowego skutkującego powstaniem długu, którego termin spłaty jest krótszy niż jeden rok,
- 5) dokonywanie przez nierezydentów obrotu depozytowego, jeżeli:
- a) obrót obejmuje deponowanie waluty polskiej w celach nie związanych z obrotem bieżącym, inwestycjami bezpośrednimi, inwestycjami portfelowymi, obrotem kredytowym lub obrotem gwarancyjnym, których dokonywanie nie wymaga zezwolenia dewizowego, oraz,
 - b) wielkość środków deponowanych przez nierezydenta w celach, o których mowa pod lit.a) przekracza, łącznie z kwotami zdeponowanymi w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę zdeponowania, kwotę 1.000.000 złotych, oraz,
 - c) zamiana salda zdeponowanych środków na zagraniczne środki płatnicze lub transfer środków uzyskanych z takiej wymiany następuje przed upływem trzech miesięcy od daty zdeponowania,
- 6) dokonywanie przez rezydentów obrotu depozytowego, z wyjątkiem:
- a) obrotu związanego z nakładami ponoszonymi w ramach inwestycji bezpośrednich lub portfelowych, których dokonywanie nie wymaga zezwolenia dewizowego,
 - b) obrotu w zakresie rachunków posiadanych przez osoby fizyczne w czasie pobytu za granicą,
- 7) dokonywanie obrotu gwarancyjnego w zakresie wierzytelności, których powstanie wymaga zezwolenia dewizowego,
- 8) dokonywanie pozostałego obrotu kapitałowego, z wyjątkiem:

- a) nabywania bądź obejmowania przez nierezydentów udziałów w spółkach mających siedzibę w kraju, oraz otrzymywania i transferu za granicę przychodów ze sprzedaży lub umorzenia tych udziałów, bądź związanych z likwidacją spółki,
- b) przyjmowania przez rezydentów darowizn od nierezydentów,
- c) przeniesienia własności wartości dewizowych dokonywanego z udziałem osób prowadzących działalność kantorową na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art.10 ust.1,
- d) transferu za granicę przez nierezydentów będących osobami fizycznymi zagranicznych środków płatniczych zgłoszonych przy wjeździe do kraju urzędowi celnemu lub przekazanych na ich rzecz z zagranicy,

9) dokonywanie w kraju płatności środkami stanowiącymi wartości dewizowe, z wyjątkiem płatności wynikających z obrotu dewizowego z zagranicą, oraz płatności dokonywanych między osobami fizycznymi, nie związanych z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą lub wykonywanym wolnym zawodem,

10) sprzedaż wartości dewizowych między rezydentami, z wyjątkiem sprzedaży dokonywanej z udziałem osób prowadzących działalność kantorową na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art.10 ust.1, oraz sprzedaży dokonywanej między osobami fizycznymi, nie związanej z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą lub wykonywanym wolnym zawodem,

11) dokonywanie przez rezydentów innych niż potrącenia rozporządzeń wierzytelnościami od nierezydentów w sposób, który uniemożliwiłby w terminie ich wymagalności niezwłoczny transfer z zagranicy zagranicznych lub krajowych środków płatniczych będących przedmiotem świadczenia tych wierzytelności, z wyjątkiem przekazywania przychodów z inwestycji bezpośrednich i portfelowych na rachunki, o których mowa w pkt 6,

12) prowadzenie działalności kantorowej, z zastrzeżeniem art. 10.

Art.10. 1. Rezydenci, z wyłączeniem banków, mogą uzyskać zezwolenie na prowadzenie działalności kantorowej oraz prowadzić taką działalność, pod warunkiem niekaralności za przestępstwo skarbowe, przeciwko mieniu lub inne przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zagrożone zasadniczą karą pozbawienia wolności lub ograniczenia wolności.

2. Czynności określone w zezwoleniu, o którym mowa w ust. 1, mogą być dokonywane tylko przez osoby posiadające fachowe przygotowanie.

3. Warunki, o których mowa w ust. 1 - 2, dotyczą odpowiednio osób bezpośrednio dokonujących czynności kupna, sprzedaży lub pośrednictwa w ramach prowadzonej działalności kantorowej.

4. Przepisy ust. 1, dotyczą również członków władz osób prawnych, prowadzących działalność kantorową.

5. Rezydenci, którzy uzyskali zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, mogą sprzedawać i kupować waluty obce oraz złoto dewizowe lub platynę dewizową osobom fizycznym i od osób fizycznych, będących zarówno rezydentami jak i nierezydentami nie prowadzącymi działalności gospodarczej, a także zawierać umowy kupna i sprzedaży tych wartości dewizowych z bankami upoważnionymi do ich dokonywania lub z innymi osobami prowadzącymi działalność kantorową na podstawie zezwolenia, o którym mowa w ust.1.

6. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) szczegółowe warunki prowadzenia działalności kantorowej,
- 2) sposób udokumentowania fachowego przygotowania, o którym mowa w ust. 2 i 3.

Art.11. 1. Rezydenci są obowiązani zapewnić niezwłoczny transfer z zagranicy posiadanych wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, z wyłączeniem środków zgromadzonych na rachunkach, o których mowa w art.9 pkt 6.

2. Jeżeli rezydent będący osobą fizyczną uzyskał wartości dewizowe w czasie pobytu za granicą, jest obowiązany zapewnić transfer z zagranicy wartości dewizowych pozostających w jego dyspozycji w dniu powrotu do kraju, w terminie dwóch miesięcy od tego dnia.

Art.12. 1. Rezydenci dokonujący obrotu dewizowego obowiązani są przy dokonywaniu lub przyjmowaniu płatności oraz przy dokonywaniu transferu korzystać z pośrednictwa banków, których uprawnienia do dokonywania określonych czynności obrotu dewizowego obejmują takie pośrednictwo, z wyjątkiem:

- 1) przyjmowania od nierezydentów będących osobami fizycznymi, płatności za sprzedawane w kraju towary lub świadczone usługi na potrzeby osobiste tych osób,
- 2) płatności dokonywanych między osobami fizycznymi, nie związanych z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą lub wykonywanym wolnym zawodem,
- 3) płatności przyjmowanych za sprzedawane lub dokonywanych za kupowane wartości dewizowe z udziałem osób prowadzących działalność kantorową na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art.10 ust.1, z zastrzeżeniem, że sprzedaż lub zakup wartości dewizowych nie jest związana z prowadzoną przez osobę dokonującą sprzedaży (zakupu) działalnością gospodarczą lub wykonywanym wolnym zawodem,
- 4) przekazów, wysyłania oraz płatności dokonywanych za pośrednictwem Poczty Polskiej w kwocie, której wysokość nie przekracza równowartości 5.000 ECU,
- 5) czynności, o których mowa w ust.4,
- 6) wywozu lub przywozu walut obcych lub waluty polskiej w kwocie, której wysokość nie przekracza równowartości 5.000 ECU,

7) przekazów dokonywanych za pośrednictwem rezydentów, o których mowa w art.2 ust.1 pkt 1 lit.b) w kwocie, której wysokość nie przekracza równowartości 10.000 ECU.

2. Nierezydenci dokonujący transferu walut obcych i waluty polskiej obowiązani są korzystać z pośrednictwa banków, których uprawnienia do dokonywania określonych czynności obrotu dewizowego obejmują takie pośrednictwo, z wyłączeniem wywozu lub przywozu walut obcych w kwocie, której wysokość nie przekracza równowartości 5.000 ECU.

3. Przez pośrednictwo banków rozumie się także dokonane przez bank wystawienie, akceptację, skup lub przyjęcie do inkasa środków płatniczych innych niż waluty obce i waluta polska.

4. Rezydenci dokonujący inwestycji portfelowych obowiązani są korzystać z pośrednictwa podmiotów prowadzących działalność maklerską i posiadających uprawnienia do takiego pośrednictwa, na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz.U. Nr 118, poz.754 i Nr 141, poz. 945).

Art.13. 1. Zobowiązania pieniężne w obrocie dewizowym z zagranicą mogą być wyrażone wyłącznie w walucie polskiej lub w walutach wymiennalnych.

2. Płatności dokonywane w ramach obrotu dewizowego z zagranicą mogą być dokonywane wyłącznie w krajowych środkach płatniczych lub w walutach wymiennalnych, bądź w dewizach płatnych w takich walutach.

Art.14. 1. Rezydenci i nierezydenci są obowiązani udzielać ustnych i pisemnych wyjaśnień oraz udostępniać wymagane dokumenty w sprawach objętych kontrolą dewizową.

2. Rezydenci i nierezydenci są obowiązani podawać bankowi, za którego pośrednictwem dokonują płatności lub transferu, tytuł z jakiego płatność lub transfer są dokonywane, a na żądanie tego banku, z zastrzeżeniem ust. 3, przedstawić dokumenty potwierdzające, że dana płatność lub transfer stanowi obrót bieżący lub obrót kapitałowy, którego dokonywanie nie wymaga zezwolenia dewizowego.

3. W wypadku płatności dokonywanej przez rezydenta na rzecz nierezydenta, transferu za granicę wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, w kwocie której wysokość przekracza równowartość 20.000 ECU bank obowiązany jest zażądać przedstawienia dokumentów, o których mowa w ust. 2.

4. Przepisy ust.2 i 3 stosuje się odpowiednio do inwestycji portfelowych dokonywanych przez rezydentów za pośrednictwem podmiotów, o których mowa w art.12 ust.4.

5. W wypadku gdy przedmiotem transferu za granicę jest dochód lub przychód nierezydenta, w odniesieniu do którego, w świetle odrębnych przepisów oraz postanowień umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, nierezydent podlega w kraju obowiązkowi podatkowemu, dokonanie transferu wymaga przedstawienia bankowi, o którym mowa w ust. 2, dokumentów potwierdzających wygaśnięcie zobowiązania podatkowego wynikającego z tego obowiązku.

6. W wypadku, gdy w momencie dokonywania czynności, o których mowa w ust. 1, dokonujący ich rezydent nie posiada dokumentów, o których mowa w ust.2 lub ust.4 i 5, czynności te mogą być dokonane pod warunkiem złożenia bankowi lub podmiotowi, o którym mowa w art.12 ust.4, za którego pośrednictwem są one dokonywane, pisemnego oświadczenia w sprawie przyczyn braku dokumentów. Oświadczenie powinno zawierać zobowiązanie do przedstawienia dokumentów niezwłocznie po ich uzyskaniu, a w każdym przypadku nie później niż w okresie trzech miesięcy od dnia dokonania czynności.

7. Wywóz lub wysyłanie za granicę wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, a także przekazy, o których mowa w art.12 ust. 1 pkt 4, wymagają posiadania dokumentów stwierdzających uprawnienie do takiego transferu, zgodnie z art. 22 ust.2 pkt 2 ustawy.

8. Rezydenci i nierezydenci dokonujący transferu wartości dewizowych i krajowych środków płatniczych są obowiązani zgłosić i na żądanie organów kontroli dewizowej przedstawić do kontroli wartości i środki będące przedmiotem transferu.

9. Dla potrzeb kontroli dewizowej, rezydenci są obowiązani przechowywać dokumenty, o których mowa w ust. 2, ust. 4 i 5, przez okres pięciu lat od końca roku kalendarzowego, w którym dokonano czynności obrotu dewizowego związanej z danym dokumentem.

Art.15. 1. Rezydenci są obowiązani zgłosić Narodowemu Bankowi Polskiemu:

- 1) nabycie mienia znajdującego się za granicą i jego utratę,
- 2) powstanie i zmianę wierzytelności i długów wobec nierezydentów,

z wyjątkiem przypadków wyłączonych spod tego obowiązku w trybie ust.6, a także przypadków, gdy wartość mienia bądź zadłużenia lub ich zmiana nie przekracza równowartości w ECU kwot określonych w trybie ust. 6.

2. Obowiązek zgłoszenia mienia Skarbu Państwa spoczywa na tych państwowych jednostkach organizacyjnych, pod których zarządem to mienie się znajduje.

3. Niezależnie od informacji zgłoszonych w trybie ust.1, rezydenci są obowiązani przekazywać na żądanie Narodowego Banku Polskiego, dane niezbędne do sporządzenia bilansu płatniczego oraz bilansu należności i zobowiązań zagranicznych, w trybie określonym w art.23 ust.2 pkt 2 oraz ust.4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. Nr 140, poz 938).

4. Nierezydenci są obowiązani zgłosić Narodowemu Bankowi Polskiemu ich mienie znajdujące się w kraju o wartości przekraczającej równowartość w ECU kwot określonych w trybie ust.6. Jeżeli mienie znajduje się w posiadaniu lub zarządzie innej osoby niż właściciel, obowiązek zgłoszenia spoczywa na właścicielu lub na innej osobie.

5. Obowiązek zgłoszenia mienia nie dotyczy przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i misji specjalnych państw obcych oraz ich cudzoziemskiego personelu, organizacji międzynarodowych lub osób korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, a także nierezydentów, o których mowa w art.2 ust.1 pkt 2 lit. c), o ile umowy, na podstawie których działają, tak stanowią.

6. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, ustali sposób i terminy realizacji obowiązków, o których mowa w ust.1 - 4, określi wysokość kwot, których przekroczenie powoduje powstanie tych obowiązków oraz przypadki nie podlegające tym obowiązkom.

7. Narodowy Bank Polski jest obowiązany przestrzegać tajemnicy w zakresie informacji uzyskanych w trybie ust. 1-6; przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz 939) o tajemnicy obrotów i stanów rachunków bankowych stosuje się odpowiednio.

Art.16. Odstąpienie od wykonania obowiązków określonych w art. 11 - 14 i art.15 ust.1-6 wymaga zezwolenia dewizowego.

Rozdział 3

Nadzwyczajne ograniczenia

Art.17. 1. W wypadku zagrożenia stabilności kursu waluty krajowej lub w wypadku wzrostu podaży pieniądza wywołanego przepływem kapitału między krajem i zagranicą w rozmiarach i tempie utrudniających lub uniemożliwiających kontrolę tej podaży, Rada Ministrów może wprowadzić, na wniosek Rady Polityki Pieniężnej, w drodze rozporządzenia, na czas nie dłuższy niż sześć miesięcy, nadzwyczajne ograniczenie w stosunku do rezydentów i nierezydentów dokonujących obrotu kapitałowego innego niż inwestycje bezpośrednie, polegające na obowiązku utrzymywania przez nich nie oprocentowanego depozytu na specjalnie w tym celu założonym rachunku bankowym.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust.1, Rada Ministrów określi czynności obrotu kapitałowego, których dokonywanie powoduje obowiązek utrzymywania depozytu oraz stosunek, w jakim wielkość depozytu pozostaje do wielkości środków zaangażowanych w obrót kapitałowy, a także banki upoważnione do przyjmowania depozytów.

Art. 18. 1. W wypadku zaistnienia nadzwyczajnego zagrożenia stabilności i integralności systemu finansowego Rzeczypospolitej Polskiej, Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić, na czas nie dłuższy niż sześć miesięcy, nadzwyczajne ograniczenia polegające na:

- 1) obowiązku odprzedaży zagranicznych środków płatniczych przez rezydentów podmiotom wskazanym w tym rozporządzeniu,
- 2) obowiązku wyrażania zobowiązań pieniężnych i dokonywania płatności w obrocie dewizowym z zagranicą wyłącznie w walutach wymiennalnych,
- 3) obowiązku uzyskania zezwolenia dewizowego na dokonywanie obrotu dewizowego, którego dokonywanie, na podstawie przepisów niniejszej ustawy, nie podlega takiemu obowiązkowi,
- 4) ograniczeniu zakresu uprawnień nierezydentów, o których mowa w art.10 ust.5.

2. Nadzwyczajne zagrożenia, o których mowa w ust.1, zachodzą w szczególności w następujących sytuacjach:

- 1) poważnego zmniejszenia się rezerw dewizowych Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) załamania się równowagi bilansu płatniczego stwarzającego bezpośrednie zagrożenie zdolności płatniczej Rzeczypospolitej Polskiej wobec zagranicy,
- 3) wzrostu podaży pieniądza wywołanego napływem kapitału z zagranicy w rozmiarach i tempie zasadniczo utrudniających lub uniemożliwiających kontrolę tej podaży,
- 4) bezpośredniego zagrożenia stabilności i integralności polityki pieniężnej wywołanego przepływem kapitału między krajem a zagranicą.

3. Nadzwyczajne ograniczenia, o których mowa w ust. 1, Rada Ministrów może wprowadzać pojedynczo lub łącznie i odnosić je do wszystkich lub określonej kategorii podmiotów, oraz do wszystkich lub rodzajowo określonych czynności.

Art.19. W celu wykonania postanowień rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych zakazujących lub ograniczających obroty płatnicze z danym krajem, Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, wprowadza stosowne zakazy lub ograniczenia.

Rozdział 4 Kontrola dewizowa

Art.20. 1. Obrót dewizowy, jak również inne czynności, na których dokonanie, stosownie do przepisów ustawy, jest wymagane zezwolenie dewizowe, podlegają kontroli dewizowej.

2. Kontroli dewizowej podlega również wykonanie obowiązków, o których mowa w art.15.

Art.21. 1. Kontrolę dewizową, z zastrzeżeniem ust.3 i art.22, wykonują Minister Finansów i podległe mu organy, na zasadach i w trybie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. Nr 100, poz. 442, z 1992r. Nr 21, poz. 85, z 1996r. Nr 106, poz. 496 i Nr 152, poz. 720 oraz z 1997r. Nr 71, poz. 449, Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 770 i Nr 137, poz. 926) oraz na podstawie odrębnych przepisów.

2. Organy kontroli skarbowej wykonujące kontrolę dewizową są uprawnione, na podstawie upoważnienia wydanego przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, do żądania informacji podlegających zgłoszeniu zgodnie z art. 15 oraz o obrotach i stanach środków na rachunkach bankowych, z wyjątkiem rachunków oszczędnościowych.

3. Kontrolę dewizową wykonują również:

- 1) Narodowy Bank Polski - w zakresie czynności dokonywanych przez rezydentów i nierezydentów, którzy uzyskali zezwolenia dewizowe na dokonanie tych czynności, a także w zakresie czynności obrotu dewizowego dokonywanych przez banki i inne niż

banki osoby prawne i podmioty nie będące osobami prawnymi wykonujące obsługę dewizową i walutową ludności na podstawie stosownego upoważnienia, oraz w zakresie, o którym mowa w art. 20 ust.2,

- 2) banki i podmioty, o których mowa w art.12 ust.4 - w zakresie czynności obrotu dewizowego dokonywanych z ich udziałem lub za ich pośrednictwem,
 - 3) organy administracji celnej - w zakresie granicznej kontroli dewizowej oraz kontroli dewizowej przesyłek pocztowych,
 - 4) organy Straży Granicznej - w zakresie przewidzianym dla organów administracji celnej, jeżeli posiadają uprawnienia do dokonywania kontroli celnej,
 - 5) jednostki organizacyjne Poczty Polskiej - przy nadawaniu przesyłek pocztowych za granicę.
4. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, określa tryb wykonywania kontroli w zakresie, o którym mowa w ust.3 pkt 1.

Art.22. 1. Graniczną kontrolę dewizową wykonują organy administracji celnej i organy Straży Granicznej na zasadach i w trybie kontroli celnej.

2. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji i Ministrem Łączności, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) zakres, zasady i tryb granicznej oraz pocztowej kontroli dewizowej odmiennie od zasad i trybu kontroli celnej,
- 2) rodzaje dokumentów, o których mowa w art.14 ust.7, oraz wypadki, w których transfer określony w tym przepisie nie wymaga posiadania dokumentów.

Art.23. 1. Kontrolę dewizową w odniesieniu do obrotu dewizowego związanego z celami specjalnymi, o których mowa w art.5 ust.1 ustawy, o której mowa w art.21 ust.1, wykonują odpowiednio organy kontroli określone przez Prezesa Rady Ministrów, Ministra Obrony Narodowej oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w trybie ust.2.

2. Prezes Rady Ministrów, Minister Obrony Narodowej oraz Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji określają, każdy w zakresie swojej właściwości, w drodze rozporządzeń, organy oraz zasady i tryb przeprowadzania kontroli, o której mowa w ust.1, w:

- 1) jednostkach organizacyjnych Urzędu Ochrony Państwa,
- 2) jednostkach podległych, podporządkowanych i nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej,
- 3) Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz jednostkach wojskowych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 24. W ustawie karnej skarbowej dnia z 26 października 1971 r. (Dz.U. z 1984 r. Nr 22, poz. 103, z 1985r. Nr 23, poz. 100, z 1990r. Nr 14, poz. 84 i Nr 86, poz. 503, z 1991r. Nr 100, poz. 442 i Nr 107, poz. 458, z 1992r. Nr 21, poz. 85 i Nr 68, poz. 341, z 1994r. Nr 43, poz. 160, Nr 126, poz. 615 i Nr 136, poz. 703, z 1995r. Nr 132, poz. 641, z 1996r. Nr 132, poz. 621, Nr 137, poz. 640 i Nr 152, poz. 720 oraz z 1997r. Nr 71, poz. 449, Nr 79, poz. 485, Nr 102, poz. 643, Nr 121, poz. 770, Nr 137, poz. 926 i Nr 141, poz. 945) wprowadza się następujące zmiany:

1) Art.48 - 60 otrzymują brzmienie:

“Art.48. Kto, wbrew ograniczeniom określonym w ustawie dokonuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom inwestycji bezpośrednich lub portfelowych, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

Art.49. Kto, wbrew ograniczeniom określonym w ustawie dokonuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom obrotu kredytowego lub depozytowego albo gwarancyjnego, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

Art.50. § 1. Kto, wbrew ograniczeniom określonym w ustawie dokonuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom pozostałego obrotu kapitałowego, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

§ 2. Jeżeli w przypadkach określonych w § 1, pozostały obrót kapitałowy obejmuje transfer, i wartość przedmiotu tego transferu jest wielka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 5 i grzywny do 5.000.000 złotych.

§ 3. Jeżeli w przypadkach określonych w § 1, pozostały obrót kapitałowy obejmuje transfer, i wartość przedmiotu tego transferu nie przekracza równowartości w złotych kwoty 500 ECU, sprawca podlega karze pieniężnej.

§ 4. Jeżeli w przypadkach określonych w § 1, pozostały obrót kapitałowy obejmuje transfer, orzeka się przepadek wartości dewizowych oraz przepadek innych przedmiotów wymienionych w art.16 § 1; można ponadto orzec przepadek przedmiotów wymienionych w art.16 § 2 i 3.

Art 51. Kto, wbrew ograniczeniom określonym w ustawie dokonuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom płatności w kraju środkami stanowiącymi wartości dewizowe, podlega karze grzywny do 50.000 złotych.

Art 52. Kto, wbrew ograniczeniom określonym w ustawie dokonuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom przeniesienia własności wartości dewizowych, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

Art.53. Kto, wbrew ograniczeniom określonym w ustawie dokonuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom, rozporządzenia wierzytelnościami od nierezydentów w sposób, który uniemożliwia w terminie ich wymagalności niezwłoczny transfer z zagranicy zagranicznych lub krajowych środków płatniczych będących przedmiotem świadczenia tych wierzytelności, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

Art.54. § 1. Kto prowadzi bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom działalność kantorową, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

§ 2. W przypadkach określonych w § 1, można orzec przepadek wartości dewizowych oraz przepadek innych przedmiotów wymienionych w art.16 § 1.

Art. 55. Kto, odstępuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom, od określonego w ustawie obowiązku zapewnienia transferu z zagranicy posiadanych wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych we wskazanym w ustawie terminie, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

Art. 56. 1. Kto, odstępuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom od określonego w ustawie obowiązku dokonywania i przyjmowania płatności oraz dokonywania transferu zagranicznych i krajowych środków płatniczych za pośrednictwem banków, których uprawnienia do dokonywania określonych czynności obrotu dewizowego obejmują takie pośrednictwo, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

2. Kto, odstępuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom, od określonego w ustawie obowiązku dokonywania inwestycji portfelowych za pośrednictwem podmiotów, o których mowa w art.12 ust.4 ustawy, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

Art. 57. Kto, odstępuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom, od określonego w ustawie obowiązku wyrażania zobowiązań pieniężnych w walucie wskazanej w ustawie i dokonywania płatności środkami płatniczymi wskazanymi w ustawie, podlega karze grzywny do 50.000 złotych.

Art.58. Kto, odstępuje bez zezwolenia dewizowego lub wbrew jego warunkom, od określonego w ustawie obowiązku:

- 1) udzielania ustnych lub pisemnych wyjaśnień i udostępniania wymaganych dokumentów w sprawach objętych kontrolą dewizową, lub
- 2) zgłaszania Narodowemu Bankowi Polskiemu informacji i danych określonych w ustawie, lub

3) zgłoszenia i przedstawienia na żądanie do kontroli transferowanych wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych, podlega karze pieniężnej.

Art.59. 1. Kto będąc w banku odpowiedzialnym za pośrednictwo w przyjmowaniu i dokonywaniu płatności przez rezydentów i nierezydentów i w dokonywaniu przez nich transferu krajowych i zagranicznych środków płatniczych, pośredniczy w dokonaniu bądź przyjęciu płatności lub w dokonaniu transferu, które są niezgodne z warunkami określonymi w ustawie lub w zezwoleniu dewizowym, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

2. Kto, będąc w podmiocie, o którym mowa w art.12 ust.4 ustawy, odpowiedzialnym za pośrednictwo w dokonywaniu przez rezydentów inwestycji portfelowych, pośredniczy w dokonaniu inwestycji, które są niezgodne z warunkami określonymi w ustawie, podlega karze grzywny do 250.000 złotych.

Art.60. § 1. Używane w niniejszym rozdziale określenie "ustawa" oznacza ustawę z dnia.....- Prawo dewizowe (Dz.U.....).

§ 2. Użyte w niniejszym rozdziale określenia "rezydent", "nierezydent", "wartości dewizowe", "zagraniczne środki płatnicze", "krajowe środki płatnicze", "transfer wartości dewizowych i krajowych środków płatniczych", "obróć kapitałowy", "inwestycje bezpośrednie", "inwestycje portfelowe", obrót kredytowy", "obróć depozytowy", "obróć gwarancyjny", "pozostały obróć kapitałowy", "działalność kantorowa", mają znaczenie nadane im w ustawie, o której mowa w § 1."

2) artykuły 61 - 66 skreśla się,

3) art.129 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe określone w art. 48 i art. 50, w zakresie obejmującym wywóz za granicę wartości dewizowych bądź krajowych środków płatniczych lub ich przywóz z zagranicy, a także w art. 58 oraz art. 80 -87 - urzędy celne wyznaczone przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia, które określi również ich właściwość miejscową".

4) w art.131 i 197 § 3 wyrazy "Minister Handlu Zagranicznego" zastępuje się wyrazami "Minister Finansów",

5) w art. 157 § 3 wyrazy "Minister Handlu Zagranicznego w porozumieniu z Ministrem Finansów" zastępuje się wyrazami "Minister Finansów",

6) art. 174 § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe określone w art. 48, art. 50, w zakresie obejmującym wywóz za granicę wartości dewizowych bądź krajowych środków płatniczych lub ich przywóz z zagranicy, a także w art. 58 oraz art. 80 -87 - urzędy celne,"

7) w art. 174 § 5 skreśla się wyrazy " , a w sprawach należących do właściwości organów administracji celnej - Minister Handlu Zagranicznego -".

Art.25. W ustawie z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym (Dz.U. z 1997 r. Nr 26, poz.143) skreśla się art. 10, 11 i art. 26.

Art.26. W ustawie z dnia 9 stycznia 1997 r. Kodeks celny (Dz.U. Nr 23, poz.117, Nr 64, poz. 407, Nr 121, poz. 770, Nr 157, poz. 1026 oraz Nr 160, poz. 1084) art.3 §1 pkt 11 lit. c) otrzymuje brzmienie:
"c) inna, niż określona w lit.a) i b) osoba, która na podstawie przepisów odrębnych jest uprawniona do prowadzenia działalności gospodarczej w kraju i posiada siedzibę w kraju,".

Art. 27. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. Nr 140, poz. 938) skreśla się art. 52 ust.5.

Art. 28. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz 939) :

1) art. 99 otrzymuje brzmienie:

"Art. 99. 1. Banki mogą - na podstawie upoważnienia Prezesa Narodowego Banku Polskiego - wykonywać określone czynności obrotu dewizowego i związane z nimi rozliczenia, w tym pośredniczyć w przyjmowaniu i dokonywaniu płatności oraz w dokonywaniu transferu krajowych i zagranicznych środków płatniczych w obrocie dewizowym.

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, podlegają kontroli dewizowej sprawowanej przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

3. W razie stwierdzenia, że czynności, o których mowa w ust. 1, wykonywane są przez bank z naruszeniem przepisów prawa, statutu lub udzielonego upoważnienia, bądź, że dalsze ich wykonywanie zagrażałoby bezpieczeństwu gromadzonych w bankach środków, Prezes Narodowego Banku Polskiego może zakazać bankowi dokonywania określonych czynności albo cofnąć w całości lub w określonej części udzielone upoważnienie."

2) po art.99 dodaje się art.99a w brzmieniu:

"Art.99a.1. Inne niż banki osoby prawne oraz podmioty nie będące osobami prawnymi mogą dokonywać skupu i sprzedaży walut obcych i dewiz na podstawie upoważnienia Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

2. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, określa zasady wykonywania czynności, o których mowa w ust.1.

3. Przepisy art. 99 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio."

3) w art.105 w ust.1 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

" 3) Narodowemu Bankowi Polskiemu i innym bankom w zakresie czynności kontroli dewizowej wykonywanej na podstawie przepisów Prawa dewizowego."

Art.29. 1. Postępowanie w sprawach dewizowych wszczęte i nie zakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlega rozpatrzeniu według tej ustawy.

2. Pozostają w mocy indywidualne zezwolenia dewizowe udzielone na podstawie ustawy, o której mowa w art. 30 oraz zezwolenia określone w art. 29 ust.2 ustawy, o której mowa w art. 30.

3. Banki zachowują dotychczasowe uprawnienia do dokonywania określonych czynności obrotu dewizowego, nabyte w drodze upoważnień udzielonych im przed dniem wejścia w życie ustawy, z tym że Prezes Narodowego Banku Polskiego, w terminie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy, dostosuje do jej przepisów treść udzielonych bankom upoważnień.

4. Jeżeli po dniu wejścia w życie ustawy, w Unii Europejskiej zostanie wprowadzona wspólna waluta, zawarte w ustawie odniesienia do kwot wyrażonych w ECU zostają zastąpione odniesieniami do kwot wyrażonych w tej walucie, z zachowaniem tej samej ilości jednostek.

Art.30. Traci moc ustawa z dnia 2 grudnia 1994 r. - Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 136, poz.703, z 1995r. Nr 132, poz. 641, z 1996r. Nr 106, poz. 496 oraz z 1997r. Nr 71, poz. 449).

Art.31. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1998 r.

UZASADNIENIE

1. Cel i podstawowe założenia ustawy

Celem ustawy jest wprowadzenie takiej regulacji obrotu dewizowego, która, w przeciwieństwie do regulacji obecnej, będzie w pełni dostosowana do nowoczesnej gospodarki rynkowej oraz do zmian, które w ostatnich latach następują na międzynarodowych rynkach finansowych i w międzynarodowym systemie walutowym. Dodatkowo, w związku z przystąpieniem Polski do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), oraz w związku z dalszymi planami integracji z Unią Europejską, ustawa ma spełnić zadanie dostosowania polskiego prawa dewizowego do standardów obowiązujących w tych strukturach, tak w zakresie używanej terminologii, jak i w zakresie liberalizacji obrotu dewizowego.

Opisane wyżej cele wymuszają dokonanie zmian na tyle zasadniczych, że niemożliwe jest ograniczenie się jedynie do nowelizacji aktualnie obowiązującej ustawy dewizowej - konieczne jest wprowadzenie całkowicie nowej ustawy.

Ustawa ta oparta jest na następujących założeniach:

1) kluczowe znaczenie dla właściwego zorganizowania zakresu reglamentacji dewizowej ma wprowadzenie precyzyjnego podziału obrotu dewizowego z zagranicą na obrót bieżący i obrót kapitałowy, a w ramach tego ostatniego - dokładne zdefiniowanie tych obrotów, które z jakichś względów poddawane są ograniczeniom.

2) wprowadzona zgodnie z pkt 1 siatka pojęciowa umożliwi zorganizowanie systemu restrykcji dewizowych (a patrząc od drugiej strony - zakresu liberalizacji obrotu dewizowego) według następującego schematu:

- a) w zakresie obrotu bieżącego obowiązuje pełna swoboda, tak jeśli chodzi o zawieranie transakcji, jak i w zakresie płatności i transferów z nich wynikających,
- b) w zakresie obrotu kapitałowego wprowadza się zakres swobody zgodny z zobowiązaniami przyjętymi przez Polskę w związku z przystąpieniem do OECD - oznacza to, że istotna część obrotu kapitałowego nie jest poddana żadnym restrykcjom,
- c) utrzymane w zakresie obrotu kapitałowego restrykcje mają charakter przejściowy i będą stopniowo eliminowane, przy czym wprowadzenie szczegółowej i przejrzystej klasyfikacji operacji poddanych restrykcjom daje możliwość dokonywania posunięć liberalizacyjnych w poszczególnych grupach i segmentach przy zastosowaniu

stosunkowo prostych zabiegów legislacyjnych, polegających na zwolnieniu spod restrykcji danego rodzaju operacji (czy to w drodze nowelizacji ustawy, czy też w drodze rozporządzenia wykonawczego), bez konieczności dokonywania zasadniczych zmian w konstrukcji przepisów dewizowych,

3) zakłada się odejście od systemu wymieniałości wewnętrznej i wprowadzenie równorzędności waluty polskiej z walutami obcymi w zakresie dokonywania i rozliczania obrotu dewizowego z zagranicą,

4) w związku z założeniem opisanym w pkt 3, zmienia się pozycja złotego w systemie reglamentacji dewizowej; wprawdzie w dalszym ciągu nie jest on uznawany za wartość dewizową, jednakże ulega rozszerzeniu pojęcie obrotu dewizowego, tak iż obejmuje ono transakcje w złotych zawierane między rezydentami i nierezydentami oraz transfer krajowych środków płatniczych, przez co czynności te poddane są reglamentacji,

5) punkt ciężkości nowej reglamentacji dewizowej zostaje przeniesiony z wartości dewizowych i obrotu tymi wartościami na dokonywanie i rozliczanie różnego rodzaju transakcji w obrocie z zagranicą,

6) ustawa nie ingeruje w sferę polityki kursowej, ograniczając się do wprowadzenia jedynie normy kompetencyjnej w tym zakresie, utrzymuje natomiast obowiązującą obecnie zasadę swobody kształtowania się kursów we wszystkich segmentach rynku dewizowego, z wyjątkiem rozliczeń z udziałem NBP,

7) ustawa poszerza znacznie ramy wewnętrznego rynku dewizowego, w tym rynku transakcji terminowych, poprzez wyeliminowanie restrykcji w dokonywaniu transakcji walutowych między bankami a podmiotami niebankowymi, tak w zakresie sprzedaży bankom zagranicznych środków płatniczych jak i w zakresie zakupu od nich tych środków,

8) odwrotną stroną rozszerzonej liberalizacji obrotów dewizowych jest rozbudowanie obowiązków informacyjnych rezydentów i nierezydentów, a także zakresu kontroli dewizowej,

9) ustawa zawiera środki ochrony w postaci możliwości przejściowego wprowadzania daleko idących nadzwyczajnych ograniczeń dewizowych w sytuacji zagrożenia stabilności i integralności systemu finansowego państwa,

10) w sferze konstrukcji przepisów dewizowych zakłada się odejście od aktualnie obowiązującego systemu opartego na dwóch rodzajach zezwoleń dewizowych - zezwoleniach ogólnych i indywidualnych. Zezwolenia dewizowe będą miały wyłącznie charakter indywidualny, natomiast ewentualne posunięcia liberalizacyjne o charakterze ogólnym będą wprowadzane w drodze rozporządzenia wykonawczego do ustawy (zob. pkt 2.5 poniżej).

Wprowadzenie ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków z budżetu państwa, ani zmniejszenia dochodów budżetowych.

2 Omówienie rozwiązań szczegółowych.

2.1. Definicje

W miejsce dotychczas używanych określeń “osoba krajowa” i “osoba zagraniczna” ustawa wprowadza określenia “rezydent” i “nierezydent”, nie zmieniając w zasadzie ich zakresu pojęciowego. Podstawowym uzasadnieniem tej zmiany jest potrzeba dostosowania terminologii polskiego języka prawnego do terminologii zagranicznych i międzynarodowych dokumentów. Zmiana ta poprzez stosowanie łatwo tłumaczonego na języki obce terminu umożliwi proste i pozbawione ryzyka błędów porównywanie polskiej regulacji dewizowej z międzynarodowymi standardami. Z drugiej strony zastąpienie określeń “osoba krajowa” i “osoba zagraniczna” nowymi terminami stanowi podkreślenie odchodzenia od archaicznej terminologii wykorzystywanej w prawie dewizowym poprzednich lat. Należy wreszcie dodać, że stosowane obecnie określenia “osoba krajowa” i “osoba zagraniczna” nie są pozbawione wad, albowiem sugerują one legitymowanie się przez podmiot dewizowy przymiotem osobowości, podczas gdy zakresem swym obejmują “nie posiadające osobowości prawnej jednostki organizacyjne”.

Jak wspomniano wyżej, w związku z dopuszczeniem złotego do transakcji zawieranych w obrocie z zagranicą, rozszerzeniu ulega pojęcie obrotu dewizowego, poprzez zaliczenie do niego również transakcji w walucie krajowej dokonywanych między rezydentami i nierezydentami, a także transferu krajowych środków płatniczych.

Najistotniejsze zmiany polegają na wprowadzeniu definicji obrotu bieżącego i obrotu kapitałowego. Obydwie te kategorie (często występujące pod nazwą “transakcje bieżące” i “transakcje (przepływy) kapitałowe”) należą do najbardziej elementarnych, a jednocześnie najważniejszych pojęć współczesnych finansów międzynarodowych, bilansu płatniczego oraz ustawodawstw dewizowych poszczególnych państw. Mimo tego ściśle rozróżnienie transakcji bieżących od kapitałowych nie jest łatwe. Stąd też nie są one identycznie definiowane przez najbardziej zainteresowane organizacje międzynarodowe: Międzynarodowy Fundusz Walutowy, OECD i Unię Europejską. W związku z tym ustawa wprowadza własne, szczegółowe definicje tych pojęć. Zakres tych definicji jest najbardziej zbliżony do tego, który wynika ze Statutu MFW - jednocześnie zadbano o to, aby nie był on sprzeczny z rozwiązaniami stosowanymi w ramach

OECD i Unii Europejskiej. Obrót bieżący i obrót kapitałowy stanowią łącznie całość obrotu dewizowego z zagranicą. Ustawa wprowadza podział obrotu kapitałowego na siedem grup określonych jako: inwestycje bezpośrednie, inwestycje portfelowe, obrót kredytowy, obrót depozytowy, obrót gwarancyjny, obrót pozagospodarczy oraz pozostały obrót. Dla potrzeb niektórych z tych definicji wprowadzone zostały definicje cząstkowe dotyczące między innymi takich pojęć jak papiery wartościowe, jednostki uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania czy też pochodne instrumenty finansowe. Cechą charakterystyczną definicji poszczególnych rodzajów obrotu kapitałowego jest to, że zawsze obejmują one również płatności i transfery dokonywane w związku z danym obrotem. Stąd w ustawie bardzo rzadko pojawia się konieczność samodzielnego reglamentowania płatności i transferów.

Podstawowym uzasadnieniem dla stworzenia tak szczegółowej klasyfikacji transakcji składających się na obrót kapitałowy, jest wynikająca stąd łatwość precyzyjnego monitorowania, jak i reglamentacji tych transakcji oraz dokonywania zmian w tym ostatnim zakresie.

2.2. Podstawowe zasady obrotu dewizowego

W art. 4 ustawa utrzymuje funkcjonującą obecnie zasadę autonomii dewizowej niektórych podmiotów. Autonomia ta jest całkowita w odniesieniu do Narodowego Banku Polskiego i Ministra Finansów oraz ograniczona w odniesieniu do instytucji finansowych - ograniczenie polega po pierwsze na uzależnieniu faktycznego zakresu swobody dewizowej danego podmiotu od uprawnień nadanych mu na podstawie odrębnych ustaw (np. prawa bankowego), po drugie zaś, na poddaniu tych podmiotów niektórym ograniczeniom zawartym w ustawie dewizowej. Chodzi tu przede wszystkim o obowiązki w zakresie kontroli dewizowej (art. 14), obowiązki informacyjne (art. 15) oraz nadzwyczajne ograniczenia dewizowe (art. 17-19). Z zakresu autonomii dewizowej instytucji finansowych wyłączono również transakcje w zakresie krótkoterminowych instrumentów rynku pieniężnego (art. 9 pkt. 3-5).

Należy przyjąć, że autonomia dewizowa przyznana danemu podmiotowi oznacza, w zakresie umów zawieranych z tym podmiotem przez inne podmioty, swobodę zawarcia danej umowy również przez te inne podmioty, mimo iż tego typu umowa podlega skądinąd restrykcjom. Tytułem przykładu można wskazać możliwość nabywania przez nierezydentów krótkoterminowych obligacji skarbowych, których emitentem jest Minister Finansów (choć nabywanie przez nierezydentów krótkoterminowych papierów wartościowych emitowanych przez rezydentów wymaga co do zasady zezwolenia dewizowego), czy też możliwość zakupu przez podmioty niebankowe zagranicznych środków płatniczych w bankach posiadających

uprawnienia do sprzedaży tych środków (choćby przeniesienie własności wartości dewizowych wymaga co do zasady zezwolenia dewizowego).

Art. 5 utrzymuje zasadę swobody posiadania wartości dewizowych i swobody dokonywania obrotu dewizowego, dającą się wyrazić w stwierdzeniu, iż "wszystko co nie jest wprost zakazane w ustawie, jest dozwolone". Zasada ta nie uchybia jednak wynikającym z innych ustaw ograniczeniom w dokonywaniu poszczególnych czynności (np. w zakresie nabywania nieruchomości przez cudzoziemców, w zakresie działalności ubezpieczeniowej czy też w zakresie publicznego obrotu papierami wartościowymi).

Art. 7 zawiera analogiczne do obecnie obowiązujących zasady udzielania indywidualnych zezwoleń dewizowych. Zezwolenia te mają formę decyzji administracyjnych i są w zakresie proceduralnym poddane regulacji zawartej w kodeksie postępowania administracyjnego. Dotyczy to w szczególności zaskarżalności tych decyzji do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Uznano zatem, że nie ma potrzeby wyraźnego podkreślania tego faktu w przepisach ustawy. Sensowne zapisy w prawie dewizowym odnoszące się do procedury mogą bowiem mieć miejsce tylko wówczas gdy ustawodawca pragnie uregulować daną kwestię inaczej niż w ogólnych zasadach postępowania administracyjnego. Stąd w projekcie znalazły się zapisy o upoważnieniu Prezesa NBP do określenia właściwości rzeczowej i funkcjonalnej organów wydających decyzje w sprawach indywidualnych zezwoleń dewizowych, czy też zapisy pozwalający na odstępnie w określonych wypadkach od uzasadniania faktycznego decyzji odmawiającej udzielenia zezwolenia.

Art. 8 utrzymuje zasadę swobody kształtowania się kursów walutowych na rynku międzybankowym, kantorowym, w transakcjach między bankami a klientami, oraz na rynku osób fizycznych.

2.3. Ograniczenia obrotu dewizowego

Art. 9 zawiera szczegółowy katalog czynności obrotu dewizowego, których dokonanie wymaga zezwolenia. W odniesieniu do obrotu dewizowego z zagranicą ograniczenia te dotyczą w zasadzie wyłącznie obrotu kapitałowego (jedynym wyjątkiem jest zawarty w pkt 11 zakaz rozporządzania wierzytelnościami w sposób umożliwiający uchylenie się od obowiązku repatriacji przez rezydentów środków płatniczych uzyskanych od nierezydentów - zakaz ten obejmuje zarówno wierzytelności powstałe w ramach obrotu bieżącego jak i kapitałowego). Ograniczenia obrotu

kapitałowego oparte są na kryterium czasu trwania danej operacji (np. kredyty o terminie spłaty poniżej 1 roku czy też krótkoterminowe papiery wartościowe), kryterium miejsca dokonywania inwestycji lub miejsca rezydencji podmiotu dokonującego danej operacji (państwa nie należące do OECD), wreszcie na kryterium szczególnie "płynnego" charakteru danej transakcji (pochodne instrumenty finansowe).

W odniesieniu do "wewnętrznego" obrotu dewizowego omawiany artykuł zawiera dwa ograniczenia: zakaz dokonywania w kraju płatności w wartościach dewizowych w transakcjach między rezydentami, z wyjątkiem pozagospodarczych transakcji między osobami fizycznymi, (pkt 9) oraz zakaz bezpośredniego handlu wartościami dewizowymi przez niebankowe podmioty gospodarcze (pkt 10).

Art. 10 zawiera szczegółowe warunki uzyskiwania zezwoleń na działalność kantorową, analogiczne do obowiązujących w obecnej ustawie.

Art. 11 ustanawia obowiązek niezwłocznej repatriacji do kraju przez rezydentów posiadanych za granicą wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych.

Art. 12 określa obowiązek korzystania z pośrednictwa upoważnionych banków przy dokonywaniu rozliczeń poszczególnych czynności obrotu dewizowego oraz przy dokonywaniu transferów (w zakresie inwestycji portfelowych jest to pośrednictwo upoważnionych domów maklerskich).

Art. 13 reguluje zasady wyrażania zobowiązań oraz dokonywania płatności w obrocie dewizowym z zagranicą. Z jednej strony zrównuje on w tym zakresie walutę polską z walutami obcymi, z drugiej strony ogranicza możliwość posługiwania się walutami obcymi do walut uznanych za wymienialne.

Art. 14 nakłada obowiązek poddania się kontroli dewizowej oraz odpowiedniego dokumentowania dokonywanych czynności. Szczególną rolę w zakresie kontroli dewizowej odgrywają banki (lub domy maklerskie) upoważnione do pośredniczenia w transakcjach dewizowych. Zgodnie z dotychczasową praktyką ustawa nie zawiera szczegółowych wytycznych dla banków odnośnie sposobu sprawowania tej kontroli, ograniczając się do ogólnie sformułowanego wymogu dołożenia przez bank maksymalnej staranności w ocenie czy dana transakcja jest zgodna z prawem dewizowym. Uznaje się bowiem, że bank jest najlepiej predestynowany do dokonania takiej oceny, zaś wszelkie wymogi formalne w tym zakresie (np. co do rodzajów dokumentów, które muszą być przedłożone bankowi w celu dokonania danej

czynności), nie byłyby w stanie objąć wszystkich możliwych stanów faktycznych. Omawiany przepis wprowadza jednakże dwie istotne innowacje w odniesieniu do kontroli sprawowanej przez banki: po pierwsze nakłada na podmioty korzystające z pośrednictwa banków obowiązek podawania tytułu z jakiego dana czynność jest dokonywana, po drugie daje bankom możliwość bardziej elastycznego potraktowania transakcji, których wysokość nie przekracza określonej kwoty (20.000 ECU).

Art. 15 dotyczy obowiązków informacyjnych. Stanowi on w swej istocie rozbudowaną delegację dla Rady Ministrów do szczegółowego określenia zakresu tych obowiązków oraz sposobów ich wypełniania. W zakresie informacji niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz bilansu należności i zobowiązań zagranicznych przepis ten zawiera odesłanie do odnośnych uregulowań ustawy o Narodowym Banku Polskim.

W związku z przewidzianymi w projekcie ograniczeniami (art.9) Przewodniczący Komitetu Integracji Europejskiej wyraził negatywną opinię w kwestii jego zgodności z prawem Unii Europejskiej. Nie negując, z punktu widzenia formalnego, zasadności takiej opinii należy jednak podkreślić, że nawiązuje ona wyłącznie do Traktatu z Maastricht, wprowadzającego z dniem 1 stycznia 1994 r. zakaz ograniczania przepływu kapitału oraz płatności pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej oraz pomiędzy państwami członkowskimi a krajami trzecimi (art.73b). W opinii tej brak natomiast informacji o zobowiązaniach Polski w zakresie liberalizacji przepływu kapitału wobec Unii Europejskiej, wynikających z Układu Europejskiego oraz wobec OECD, wynikających z Oświadczenia Rządu złożonego przy przyjmowaniu Polski do tej organizacji, znacznie wyprzedzających zobowiązania wobec Unii.

Zgodnie bowiem z podanymi w tym oświadczeniu terminami: - całkowite zniesienie ograniczeń w zakresie przepływu kapitału między Polską a krajami należącymi do OECD powinno nastąpić do końca 1999 r., zaś zgodnie z postanowieniami Układu Europejskiego: - w czasie trwania drugiego etapu okresu przejściowego, tj. od 1 lutego 1999 r. do 31 stycznia 2004 r., powinno dojść jedynie do zbadania sposobów pełnego zastosowania w Polsce przepisów Wspólnoty w tym zakresie (art.61, w związku z art.6 Układu).

Zniesienie tych ograniczeń będzie następować zatem stopniowo, z tym że zasadnicze działania liberalizacyjne zostaną przeprowadzone w 1999 r. w drodze nowelizacji ustawy dewizowej lub udzielenia zwolnień od wynikających z niej obowiązków i ograniczeń, w wydanym na jej podstawie rozporządzeniu wykonawczym. Działania te, zgodnie z projektem, będą przeprowadzone w nowych warunkach, zakładających m.in. możliwość zastosowania w nadzwyczajnych sytuacjach nadzwyczajnych ograniczeń (art.17 i 18).

Przy takim założeniu, wynikającym w dużej mierze z zobowiązań Polski wobec OECD, wyprzedzających znacznie zobowiązania wobec Unii Europejskiej, przewidziana do wprowadzenia w życie od 1 września 1998 r. nowa ustawa dewizowa nie będzie jeszcze w pełni zgodna z postanowieniami Traktatu z Maastricht. Podstawowym celem wprowadzenia w życie w 1998 r. nowej ustawy dewizowej będzie przygotowanie odpowiednich warunków dla dokonania w 1999 r. ostatecznej liberalizacji przepływu kapitału, obejmującej głównie przepływ kapitału krótkoterminowego. Poza tym nowa ustawa dewizowa będzie zapewniać realizację bieżących zobowiązań wobec OECD.

2.4. Nadzwyczajne ograniczenia

Rozdział 3 (art. 17-19) ustanawia możliwość wprowadzenia nadzwyczajnych ograniczeń w sytuacji kryzysowej. Przewiduje się dwustopniowy system takich ograniczeń:

- i) ograniczenie wprowadzane na wniosek Rady Polityki Pieniężnej, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, polegające na obowiązku utrzymywania przez rezydentów i/lub nierezydentów nieoprocentowanych depozytów w związku z dokonywanym przez nich obrotem kapitałowym innym niż inwestycje bezpośrednie (art. 17),
- ii) dalej idące ograniczenia możliwe do wprowadzenia w drodze rozporządzenia Rady Ministrów (art. 18).

Ograniczenia przewidziane w art. 17 są pomyślane jako instrument szybkiego reagowania na destabilizację polityki pieniężnej wywołaną gwałtownymi ruchami kapitału. Jednym z warunków skuteczności takiego instrumentu jest możliwie szybkie wprowadzenie go w życie.

2.5. Akty wykonawcze

Podstawowym aktem wykonawczym do ustawy będzie rozporządzenie Ministra Finansów. określające:

- 1) zakres zwolnienia z ograniczeń i obowiązków określonych w ustawie oraz warunki tego zwolnienia,
- 2) zakres, zasady i tryb granicznej oraz pocztowej kontroli dewizowej odmiennie od zasad i trybu kontroli celnej,
- 3) rodzaje dokumentów stwierdzających prawo do wywozu lub wysyłania za granicę wartości dewizowych lub krajowych środków płatniczych oraz prawo do przywozu lub przysyłania krajowych środków płatniczych, a także wypadki gdy transfer taki nie wymaga posiadania dokumentów.

Przewiduje się wprowadzenie między innymi następujących zwolnień z ograniczeń określonych w ustawie:

- 1) zwolnień dotyczących czynności, które w aktualnym stanie prawnym mieszczą się w ogólnych zezwoleniach dewizowych, a które nie zostały objęte swobodą dewizową bezpośrednio na mocy ustawy ze względu na swój cząstkowy lub incydentalny charakter (np. uprawnienia dla armatorów, utrzymywanie przedstawicielstw w krajach nie należących do OECD, krótkoterminowe kredyty udzielane przez wybrane międzynarodowe instytucje finansowe, objęte gwarancjami Rady Ministrów lub NBP),
- 2) możliwości dysponowania wierzytelnościami, w szczególności należnościami wekslowymi i czekowymi, w celu regulowania zobowiązań wobec nierezydentów,
- 3) możliwości pozostawienia za granicą tych środków, które mogą być wykorzystane do regulowania zobowiązań wobec nierezydentów.

Poza tym projekt zawiera delegacje dla Ministra Finansów do uregulowania w formie powszechnie obowiązujących aktów normatywnych, następujących kwestii:

- 1) sposobu i szczegółowego zakresu stosowania kursów walutowych w obrocie dewizowym z udziałem NBP (art. 8 ust. 2),
- 2) szczegółowych warunków prowadzenia działalności kantorowej (art. 10 ust. 6),
- 3) sposobu i trybu wykonywania kontroli dewizowej wobec banków oraz podmiotów, które uzyskały indywidualne zezwolenie dewizowe (art. 21 ust. 4),
oraz dla Rady Ministrów
- 4) sposobu i terminów realizacji obowiązków informacyjnych (art. 15 ust. 6).

2.6. Zmiany w obowiązujących przepisach

Art. 24 wprowadza zmiany w ustawie karnej skarbowej. Zmiany te mają w zasadzie wyłącznie wtórny charakter, polegający na dostosowaniu treści przepisów tej ustawy do nowego sposobu reglamentowania obrotu dewizowego. Wysokość sankcji dostosowano do kwot określonych w opracowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości projekcie nowelizacji ustawy karnej skarbowej (projekt ten jest aktualnie przedmiotem prac Sejmu). Ministerstwo Finansów sugeruje również, aby przy okazji nowelizacji ustawy karnej skarbowej dokonywanej w związku z wprowadzeniem nowego prawa dewizowego, dokonać korekty oczywistych niedociągnięć legislacyjnych, polegających na niedostosowaniu przepisów ustawy karnej skarbowej do zmian wprowadzonych przepisami ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zmianie niektórych ustaw

normujących funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz.U. Nr 106, poz. 496) - stąd zmiany w pkt. 3-7 polegające na właściwym określeniu kompetentnych organów.

Również zmiany ustaw: Prawo bankowe, o Narodowym Banku Polskim oraz Kodeks celny wynikają ze zmian w prawie dewizowym.

Skreślenie art. 10,11 i 26 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym wynika z faktu, że kwestie w nich uregulowane będą przedmiotem regulacji ustawy - Prawo dewizowe. Przepisy te mają zresztą charakter *stricte* dewizowy, i nie ma innych względów, poza historycznymi, dla ich umiejscowienia w odrębnej ustawie. Jeśli chodzi o zakres merytoryczny omawianych przepisów, to w nowych uregulowaniach zrezygnowano z ograniczeń zawartych w art. 10 ustawy o spółkach z udziałem zagranicznym, dotyczących "dewizowego" charakteru wkładów podmiotu zagranicznego do kapitału spółki. Wynika to po pierwsze, z wprowadzanej przez nową ustawę dewizową liberalizacji obrotów kapitałowych, i po drugie, z przyjętej równorzędności waluty krajowej i walut obcych w obrocie dewizowym z zagranicą.

**MINISTER-PRZEWODNICZĄCY
KOMITETU
INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

Ryszard Czarnecki

Sekr. Min. RCz/...162.../98/DHPiST-ag

Warszawa, 1998.01.19

Pan
Leszek Belczerowicz
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Finansów

Opinia o zgodności projektu ustawy - Prawo dewizowe, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedstawionym projektem ustawy Prawo dewizowe (pismo nr OD2/032/105/97) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

I. Opiniowany projekt ustawy reguluje zasady obrotu dewizowego, ograniczenia tego obrotu oraz zasady kontroli dewizowej i właściwość organów w tych sprawach.

II. Zagadnienia będące przedmiotem opiniowanego projektu leżą w kompetencji Unii Europejskiej. Projekt wymaga zatem sprawdzenia jego zgodności z prawem wspólnotowym.

III. Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską reguluje zasady obrotu kapitału i rozliczeń finansowych w rozdziale 4 tytułu II trzeciej części Traktatu. 1 stycznia 1994

r. na mocy art. 73a Traktatu weszły w życie jego art. 73b - 73g tego Traktatu. zastępując nieobowiązujące już przepisy art. 67 - 73 Traktatu.

IV. W związku z tym należy podkreślić, iż na podstawie art. 73b Traktatu zakazane są wszelkie ograniczenia w dziedzinie obrotu kapitału. Postanowienia traktatu wprowadziły więc całkowitą liberalizację obrotu kapitału.

V. Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską dopuszcza jedynie pewne ograniczenia obrotu kapitału związane z prawem podatkowym i z nadzorem bankowym w art. 73d Traktatu. Opiniowany projekt ustawy zawiera ograniczenia wykraczające poza zakres przewidziany w art. 73d Traktatu.

VI. Opiniowany projekt ustawy wprowadza daleko idącą reglamentację obrotu dewizowego, co jest sprzeczne z art. 73b Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

VII. W konkluzji stwierdzam, że przedstawiony projekt ustawy Prawo dewizowe jest niezgodny z prawem europejskim.

Ryszard Ciesielski

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 22 kwietnia 1998 r.

Cena - 1,11 zł + 22% VAT

